

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

Příloha

k usnesení vlády
ze dne 9. dubna 2008 č. 378

Stanovisko

vlády k návrhu zákona o zmírnění majetkových křivd československých občanů, kteří zanechali svůj nemovitý majetek na území Zakarpatské Ukrajiny v souvislosti s její cesí Ukrajinské sovětské socialistické republiky (sněmovní tisk č. 453)

Vláda na jednání své schůze dne 9. dubna 2008 projednala a posoudila návrh zákona o zmírnění majetkových křivd československých občanů, kteří zanechali svůj nemovitý majetek na území Zakarpatské Ukrajiny v souvislosti s její cesí Ukrajinské sovětské socialistické republiky (sněmovní tisk č. 453), a vyjádřila s tímto návrhem **nesouhlas**. Důvodem nesouhlasu s předloženým návrhem zákona je především jeho velmi nedokonalé zpracování, kdy návrh obsahuje řadu věcných nejasností i legislativně technických nedostatků, z nichž vláda uvádí následující příklady.

1. Za jeden z hlavních nedostatků předloženého návrhu zákona vláda spatřuje skutečnost, že se v předložené podobě vztahuje na všechny bývalé československé občany, tj. osoby, které k rozhodnému datu měly československé občanství, aniž by se jakkoliv zohledňovalo rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky. Z textu návrhu zákona tedy vyplývá, že žádost o odškodnění by mohla úspěšně podat i osoba, která nebude státním občanem České republiky. Z důvodové zprávy není navíc zřejmé, zda takové věcné řešení bylo v návrhu zvoleno záměrně, a případně z jakého důvodu. Podmínka státního občanství České republiky je přitom v obdobných úpravách běžná, jak lze dokladovat například na zákoně č. 172/2002 Sb., o odškodnění osob odvečených do SSSR nebo do táborů, které SSSR zřídil v jiných státech, nebo na zákoně č. 203/2005 Sb., o odškodnění některých obětí okupace Československa vojsky Svazu sovětských socialistických republik, Německé demokratické republiky, Polské lidové republiky, Maďarské lidové republiky a Bulharské lidové republiky. Odlišné legislativní řešení, které je obsaženo v předloženém návrhu zákona, by přineslo řadu procesních obtíží, a to zejména ve zjišťování a dokládání rozhodných skutečností, což by výrazně zatížilo dotčené správní orgány.

2. Problematické je rovněž vymezení oprávněných osob. V tomto směru je návrh patrně i vnitřně rozporný, když sice předpokládá, že v případě smrti primárně oprávněné osoby se oprávněnými osobami stanou její děti nebo manžel, avšak v případě úmrtí oprávněné osoby, která již uplatnila nárok, přechází uplatněný návrh na všechny dědice. Sporný je rovněž vztah manžele a dětí oprávněné osoby podle § 3 odst. 2 návrhu, a to ve spojení s § 5 odst. 5 návrhu, podle něhož se řízení provádí pouze ve vztahu k žádosti, která byla podána jako první. Vzhledem k tomu, že i u ostatních oprávněných osob, které žádost nepodaly jako první, může objektivně existovat nárok na vyplacení odškodnění, bylo by vhodnější vést o všech žádostech uplatněných v téže věci společné řízení. Současně by mělo být řešeno, zda bude uspokojen pouze nárok osoby, která žádost podala jako první, nebo zda dojde k alespoň poměrnému uspokojení nároku i dalších oprávněných osob.

3. Předložený návrh zákona dále předpokládá, že pro stanovení cen budov, za něž bude poskytnuto odškodnění, bude využit index cen stavebních prací uvedený v Cenových zprávách Ústavu racionalizace ve stavebnictví (resp. ÚRS PRAHA, a.s.). Vláda upozorňuje, že tyto cenové předpisy nemají povahu právního předpisu, a považuje za nezbytné, aby způsob pro stanovení výše odškodnění byl přesně stanoven v zákoně. V této souvislosti by možná částka odškodnění musela být srovnatelná například s kompenzačními platbami Nadačního fondu pro oběti holocaustu.

4. Některá ustanovení předloženého návrhu zákona dále obsahují úpravu, jejíž naplnění by v praxi bylo v podstatě nemožné. Pokud například návrh počítá s tím, že Ministerstvo vnitra bude z informačního systému evidence obyvatel poskytovat údaje o tom, zda osoba měla či získala státní občanství, je třeba zdůraznit, že tyto údaje jsou v tomto informačním systému vedeny s časovou platností teprve od roku 1953. Pro účely prokázání státního občanství v rozhodné době pro vznik nároku na odškodnění podle návrhu tedy nejsou tyto údaje využitelné. Z toho však pramení další problém ohledně prokázání československého státního občanství, s čímž bezprostředně souvisí administrativně náročné zjišťování údajů Ministerstvem vnitra nebo Národním archivem. Jiný způsob pro prokázání československého státního občanství k některému z rozhodných dat návrh zákona nepředpokládá.

5. Problematický je rovněž návrh úpravy oceňování majetku. Sice se předpokládá, že bude vycházeno z ceny majetku ke dni 21. května 1938, vláda zde však považuje za nejasné, jak by se postupovalo v případě majetku, který vznikl nebo byl nabyt až po tomto datu. Další nejasnou otázkou je, zda oprávněná osoba by tento majetek musela vlastnit jen do 29. června 1945 nebo až do 31. ledna 1946.

6. Předložený návrh zákona rovněž obsahuje některá nadbytečná ustanovení, která nevhodným způsobem opakují či nepřímo novelizují úpravu obsaženou v jiných právních předpisech. Mezi ně patří například úprava vztahu ke správnímu řádu, jehož působnost je dána přímo na základě jeho obecných ustanovení, a to navíc přesněji, než je to stanoveno v předloženém návrhu zákona. Podobně lze za duplicitní označit též navržené ustanovení upravující osvobození od daně z příjmu fyzických osob, neboť stejná úprava již je obsažena přímo v zákoně č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. Za nevhodnou považuje vláda rovněž speciální úpravu příslušnosti soudů k řízení o žalobě proti rozhodnutí o poskytnutí odškodnění, když za dostačující považuje úpravu podle soudního řádu správního.

Pro úplnost vláda zároveň upozorňuje, že přijetí předloženého návrhu zákona by znamenalo zavedení nového mandatorního výdaje státního rozpočtu, což by bylo v rozporu s programovým prohlášením vlády. V následujících letech by tím došlo ke zhoršení stavu veřejných rozpočtů, což by bylo v rozporu s Konvergenčním programem.